

כ"י ו' תמוז

י"ג י"ג תמוז

כ"ט (ל) א"ת

ויחי יעקב

יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה (מו כח)

יש לשאול, מה באות המלים "שני חייו" ללמד, הלא היה די לומר "ויהי ימי יעקב שבע שנים וגו'". ועוד, הלא כשבא יעקב למצרים אמר לפרעה ששני חייו מאה ושלשים שנה, וא"כ כשמסופר שחי במצרים שבע עשרה שנה, מובן מאליו ששני חייו היו קמ"ז שנה.

ונראה לפרש. ישנם שני מיני נסיון, האחד הוא נסיון העוני והצער, הבא לבחון את האדם אם מקבל את יסוריו באהבה ומאמין שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, או לזכך את נפשו מזוהמתה, או לעורר לבו לתשובה, או להרבות שכרו בעולם הבא, ולכן חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה (כרמות נה). והשני הוא נסיון העושר, הבא לבחון את האדם אם יעמוד בצדקו גם כשיש לו רוב כל.

והנה רוב שנותיו של יעקב אבינו היו ימי צער וצרות, כמו שאמר לבניו בדרתם אל יוסף עם בנימין (לעיל מג יד), ואל שדי תן לכם רחמים ופירש רש"י מי שאמר לעולמו די יאמר די לצרותי שלא שקטתי מנעורי, צרת לבן צרת עשו צרת רחל צרת דינה צרת יוסף צרת שמעון צרת בנימין, ועמד בנסיון העוני.

ועכשיו שבא למצרים והיה לו שם מנוחה ושלוח התנסה בנסיון העושר ועמד בנסיונו.

באורח צדקה חיים ודרך נתיבה אל מות. שלמה המלך ע"ה בא לפרסם בכתוב הזה על שבת מדת הצדקה כי בשמרים עקב רב ימים על ימי המחזיק בה תוסיף. הנה היא תשועת הנפש והגוף, והיא העולה על משפט מערכת הכוכבים. שפתי בדוד כי חיי האדם נגזרים הם כפי משפט המערכת, ומעיד על זה מה שכתוב: או יומי יבא כלומר יתקרב זמני * ויומי האחרון, וכן: ויקרבו ימי דוד למות, הן קרבו ימיו למות. ואז ענין קריבה אלא על צת הנגור, ואע"פ שמערכת הכוכבים מחייבת היות ימי האדם נגזרים יש על כח המערכת כח עליהן כפי השכר והעושר להוסיף על הנגור כמו שהוסיף למוטת, שנאמר: הנני יוסף על ימיה חמש עשרה שנה, ולקצר מן הנגור כמו שקצר מן יהודים בן אחוזה בעושר שדרש בחליו לע"ג, שכן אמר לו הנביא: כה אמר ה' יען אשר שלחת מלאכים לדרוש בבעל זבוב אלהי עקרון המבלי אין אלהים בישראל לדרוש בדברך לכן המטה אשר עליה שם לא תרד ממנה כי מות תמות, ועל כן אמר שלמה כי הצדקה מדה עליונה ועצומה, כחה גדול ופריה חיים, והו שאמר: בארץ צדקה חיים, כלומר תוספת חיים על הנגור, וכמו שדרשו רז"ל בבינימן הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה, באה לפניו אשה בשני בצורת, אמרה לו: רבי פרנסני, אמר לה: העבודה שאין בקופה של צדקה כלום, אמרה לו: אם אין אתה מפרנסני חרי אשה ושבעה בניה מתים, עמה ופרנסה משלו, לימים חלה בנימן הצדיק ונטה למות אמרו לו * מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל באלו קיים עולם מלא, ובנימן הצדיק שקיים אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות, תנא הוסיפו לו עשרים ושתיים שנה, ודרך נתיבה אל מות, כלומר וכיון שכן בטוח הוא כי בדרך נתיבה לא ימצא מות.

כי כל הדרך נתיבה * לא יראה מות קודם הנגור, וקודם זמנו לא ימות, וכענין שכתוב: וצדקה תציל ממות, כלומר שהיא מגינה עליו שלא ימות קודם זמנו, כי מאחר שהצדקה היא מוסיפה על הנגור כל שכן שתגיע ותקרב הימים על הנגור ולא ימצא מות קודם בא זמנו, ענין הצדקה הוא שיתן אדם משלו למי שצריך, והנה היא מדרגות רבות: יש צדקה שיתן אדם פרוטה לעני מן האומות, גדולה ממנה שיתן לעני ישראל והוא מעני עיר אחרת, למעלה ממנה שיתננה לעני עירו, שנאמר: את העני עמך, עני שעמך, למעלה ממנה שיתננה לעני קרובו, שנאמר: ומבשרך לא תתעלם, למעלה ממנה שיתפרנס את בניה, וכן אמרו רבותינו ז"ל: מאי דכתיב: אשרי שמרי משפט עושה צדקה בכל עת, וכי אפשר לו לאדם לעשות צדקה בכל עת, אלא זה הונו את בניו ובנותיו, כשהם קטנים, למעלה ממנו שהוא מפרנס אביו ואמו, שהוא מקיים מצות כבוד אב ואם, והוא צדקה גדולה שאין לה למעלה ממנה, על כן שכרה אריכות ימים הוא שכתוב: למען יאריכון ימיה, והו: בארץ צדקה חיים, והנה זה מדה כנגד מדה, וכן מצינו ביוסף שפרנס את אביו שבע עשרה שנה, והיא מדה כנגד מדה, בזכות צדקה שעשה יעקב עמו שפרנס אותו שבע עשרה שנה, שהרי כשפירש יוסף מאביו בן שבע עשרה שנה היה שנאמר: אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה, ובזכות שפרנס יעקב את יוסף שבע עשרה שנה, מצינו שפרנס יוסף ליעקב במצרים שבע עשרה שנה, מדה כנגד מדה, והו שכתוב: ויחי יעקב * בארץ מצרים שבע עשרה שנה.

ובזה יש לפרש מה שאמרו בכ"ר וברש"י בתחילת פרשת וישב, בקש יעקב לישב בשלוה וכו', אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא.

ולכאורה יש להתפלא על בקשת יעקב לישב בשלוה, וגם על אמירת הקב"ה לא דיין לצדיקים וכו', אולם הכונה שיעקב בקש לישב בשלוה כדי שיתנסה גם בנסיון העושר, והקב"ה הכותב לבנות ידע שיעקב יעמוד בנסיונו והכין לו עוה"ב גם בלי הנסיון, והו שאמר לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא גם בלי נסיון, ולמה א"כ יבקשו שלוח.

אולם בסוף ימיו התנסה גם בנסיון העושר כבקשתו, ואז נשלמו שנותיו בשני הנסיונות כשהוא מרוצה מכל מה שה' עושה עמו ומאמין שהכל הוא אך ורק לטובתו.

זהו שהפסוק מספר, ויהי ימי יעקב שני חייו שבע וארבעים ומאת שנה, שכל ימי חייו, ימי עניו וצער, וימי עשרו ושלוחו, נחשבו לו לימי חיים ואושר שהיו לטובתו. (תכלת מרדכי מהג' מהרש"ם זצ"ל)

(11)

רש"י שואל: „למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם" (רש"י). רבים תמהים: הרי השעבוד התחיל אחרי מות יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, ולמה, אם כן, הוא מונה את השעבוד מעת פטירת יעקב. וי"ל שיש שני מיני שעבוד: א' שעבוד גלוי וניכר, שעבוד שעושק וכויות אורח חיים משמש מטרה לחיצו פורעניות, שעבוד זה עד כמה שהוא מכביד וממרר את חיי המשועבדים, יש בו שביב של אור והוא כמיהת המשועבדים לגאולה, ב' שעבוד סתום ובלתי ניכר. המשועבדים נהנים מכל זכויות אורח חיים והולכים ומשתעבדים מרצונם הטוב לארץ מגוריהם, נימוסיה וארחות-חיה, מבלי שתעלה על דעתם כלל שהם גרים בארץ לא להם ועתידים לוטה בערפל, הם מסתגלים לחיי גלות ואין להם כמיהה לגאולה. שעבוד זה הנהו הגרוע שבשעבודים, וכל זמן שיעקב היה חי הוא עמד כחומה בצורה נגד ההסתגלות לכל גלות שהיא, ואם כי מצבים שונים לא איפשרו לו לשוב ארצה, בקש את בנו יוסף והשביע אותו „אל נא תקברני במצרים", הוא הפגין בזה כי מצרים עם כל טובה, לו ולכל יוצאי יריכו היא ארץ לא להם, וכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל, לראות ולהבין שהעם מתחיל להשתעבד, יוסף היה המשנה למלך ובני ישראל נאחזו בארץ וחשבו כי מצרים היא אחוזתם התמידית, הם פרו ורבו בה והרגישו עצמם בני הזרין גמורים, שעבוד סתום ובלתי ניכר כזה סתום ומעורר את עיניהם ואוטם ומערל את לבם של ישראל.

3
מנחם
113

5) כ' יוסף (מנחם)

ויקרא יוסף את שניהם את אפרים את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו מימין ישראל ויגש אליה, וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור. ושוב אחר כך כתיב ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וכו'. ופירש"י ז"ל גם הוא יהיה לעם | שעתידי גדעון לצאת ממנו ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו שעתידי יהושע לצאת ממנו שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל. צריך להבין ענין וכות יעקב עם יוסף בענין ימין ושמאל וגם ייתור הלשון את אפרים בימינו משמאל ישראל, שדי היה באמרו את אפרים משמאל ישראל ואת מנשה מימינו; וגם אמרו שכל את ידיו כי מנשה הבכור שלפי הפשוט כוונתו „הגם" שמנשה הבכור והוא דחוק במלת כי. ואמרתי בזה מאן, כי אמרו חז"ל באבות (פ"א) על ג' דברים העולם עומד על התורה ועבודה וגמילות חסדים, וכבר בארתי בפרשה זו בפסוק המלאך הגואל, כי צריך האדם לאחוז בכל ג' אלו כאחד, כי מי שאין לו אלא תורה גם תורה אין לו וכן עבודה ולא שיהיה בלי תורה כי לא עם הארץ חסיד ואין בור ירא הטא (שם פ"ב ה), וגמילות חסדים בלי תורה ועבודה עליה נאמר (משלי יד, לד) חסד לאמים חטאת, וכבר בארתי ענין זה בארוכה במקום אחר. אמנם הגם שצריך האדם לאחוז בכל ג' אלו ומבלעדי זה לא יבונה בשם אדם שלם, מכל מקום ההשתלמות בהם איננה שיהיה בכל אדם כי הוא משתנה לפי תכונת נפשות האנשים ושורש נשמתם. יש צדיק ועובד

4) ה' מנחם
כל מנחם

ובא הכתוב להקדים בזה סיבת שנאת מצרים²⁴ וגזרת המלכות, ומחשבת חשד מה שלא עלה על דעת ישראל²⁵, כל זה בא משום שבקשו לצאת מרצון יעקב אביהם שישבו דוקא בארץ גושן כדי שיהיו בדר ונבדל ממצרים, כמו שכתבתי בפרשת ויגש (בראשית מ"ד), אבל הם לא רצו כן. ובשמו"ר (א,ח) איתא עוד שפסקו למול מזה הטעם שאמרו נהיה כמצרים²⁶, דאחר שקבעו דירתם בקרבם מצאו טוב להם להשתנות למצרים ולא יהיו ניכרים שהמה יהודים, ומשום זה ביאר המדרש שיהפך ה' לבם לשנוא עמו. {פסקו למול - משמת יוסף (שמו"ר שם). והוא תמוה, מה גרם מיתת יוסף לזה. אלא כמו שכתבתי שכל זמן שהיה יוסף חי לא הניח לעדת ישראל לדור בקרב מצרים, אבל משמת יוסף קבעו דירתם בכל מצרים, ומשום הכי פסקו מלימול. והנה נדונו ישראל כמה שחטאו שבקשו להתקרב ביותר למצרים, על כן הטוה ה' לב מלך לחשוב עליהם שהם מבקשים לצאת מן הארץ, וכן הוא לדורות בזמן הגלות}. וכבר ביארנו בספר בראשית (טו,יג בהרחב דבר) על הפסוק "כי גר

ותמלא הארץ אותם: מהם' מיכעי, וכן תרגם אונקלוס "מנהון"²⁰. אבל לשון המקרא "אותם" בא ללמד דלא ארץ גושן לבד שהיתה מיוחדת לישראל ומלאה מישראל לבד, אלא אפילו כל ארץ מצרים²¹ שהיתה עיקר ישיבת עם מצרים, מ"מ מלאה הארץ את ישראל. ומשמעות "אותם" = 'עמם'²², כמו שכתבתי בספר ויקרא (יז,ה) עה"פ "וזבחו זבחי שלמים" לה' אותם"²³. והיה כל מקום פנוי שמצאו ישראל לקנות ולדור נתיישבו שמה, והיינו דכתיב במכת בכורות (להלן יב,כג) "ופסח ה' על הפתח", הרי שהיו הרבה בתי ישראל בקרב בתי מצרים. ואע"ג שיבואר להלן (ב,כה. ג,ז) שפרעה נגש לישראל ולחצם לדור במיצר כדי להשפיל דעתם, מ"מ היה באופן שנשאר בקרב ערי מצרים בין בתיהם.

2

5

וה' שעם כל זריזותו ושמרנו כל ג' חלקי תורה"ק
הנ"ל בכל זאת עיקר כחו הוא בעבודה ותפלה;
יש צדיק וגאון שבאחו בכל ג' אלו מכל מקום
עיקר כחו הוא בתורה ללמוד וללמד; ויש
שעיקר כחו הוא בגמילות חסד כל אחד ואחד
לפי מה שזיכו לו מן השמים בשורש נשמתו.
ובחינת רוחו ומוגו, והוא בחינת ידי האדם,
שעם היות ששתייהם צריכות וחביבות לו וכאשר
תחסר האחת בעל מום יקרא, בכל זאת עיקר
כחו הוא בימינו והשמאלית יד כחה תקרא.
וכן בני אדם השלמים המשתנים בשלימותם, זה
שעיקר כחו בתורה, הנה אצלו התורה היא
ימינו ושאר הענינים המה שמאלו וכן להיפוך.
והנה יוסף הצדיק שבחדי השלים עצמו גם
בתורה כפי יכלתו כדרשת חז"ל בפסוק
כי בן זקנים הוא לו ותרגם אונקלוס ארי בר
חכים הוא ליה, מכל משום עיקר גדולתו הוא
בחינת מלכות גמילות חסד שהיה שליט ומשביר
לכל עם הארץ ומכלכל את אביו ואת ביתו כי
למחיה שלחו אלקים להחזיקם על התורה
והעבודה והיתה מדה זאת אצלו בחינת ימין
ולמוד תורה רק בחינת שמאל. אמנם ביעקב
נהפך הוא דאי עסק גם בגמילות חסדים כפי
כחו, ואולם עיקר גדולתו היה בתורה שהוא
מתן מדה אמת יעקב איש תם יושב אהלים
של שם ועבר. נמצא כי ימין יוסף היינו גמילות
חסדים הוא שמאלו של יעקב, ושמאלו היינו
תורה הוא ימינו של הזקן, ולאשר הוקיר יוסף
את ערך אביו יותר מערך עצמו חשב שבנו
הבכור כאשר הוא הבכור הוא יירש בחינת
יעקב ואפרים הצעיר את בחינת יוסף, וזה
שאמר ויקח את אפרים בימינו משמאל ישראל
להשפיע לו כח גמילות חסד שהוא ימינו של
יוסף אבל שמאלו של ישראל, ואת מנשה
בשמאלו שהוא ימין ישראל להשפיע לו כח
התורה.

6

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם במחרית
הימים, הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם (מט, א-ב).
במדרש, רבנו אמרי צה אותו על המחלוקת, אמר להן תהון כולכן אסיפה אחת.

השם מה שצוה אותם עכשיו על המחלוקת
ושיהיו כולם באסיפה ואחדות, אפשר שהוא,
משום שאם אמנם שיעקב בדרך לכל אחד ואחד
ברכה מיוחדת, אולם בסוף כלל את כולם כדי
שכל אחד ואחד יקבל גם חלק מכל ברכה
וברכה שברך לשאר אחיו, וכמו שאמרו
במדרש, הובא ברש"י להלן, עה"פ כל אלה
שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם
אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך
אותם, כבר כתיב ויברך אותם, ומה ת"ל איש
אשר כברכתו ברך אותם, אלא לפי שברכנו
יהודה בארית, דן בנחש, נפתלי באילה בנימין
בזאב, יכול שלא כללם כלם בכל הברכות,
ת"ל ויברך אותם כולם במשמע, שחזר וכללן
כולן כאחת ועשאן אריות ועשאן נחשים וכי,
ע"כ, מבואר שאף שברך לכל אחד כפי שרשו
ותכונתו וכפי העתיד לבוא עליו, היינו שהוא
יהי המקור המעייין הראשון לזאת הברכה,
אולם ממנו ישפיע גם לכל אחיו אולם כל
זה הוא דוקא אם כולם הם באגודה אחת
מחוברים ומדובקים זה בזה או ישפיע השפע
מהאחד לחברו, אבל אם חלילה יהיו במחלוקת
מפורדים זה מזה, או אי אפשר שיקבלו השפע

3

7 סע

האחד מהשני, ולכן צוה להם ראשית על האסיפה והאיחוד, כדי שכולם יקבלו כל ברכה וברכה זה מזה וזה מזה, ושיהיו כולם גכללים בכל הברכות.

גם אפשר לבאר מה שצוה אותם עכשיו על המחלוקת, מפני שרצה לברך את כל אחד ואחד הברכה הראויה לו, וממילא שלא יישוו כולם כאחד בברכתו, ויוכל להיות שאלה שלדעתם חלק להם אביהם ברכה קצרה, יקנאו באחיהם שברכם בשפע וגודש, ויוכל לגרום שגאון ומחלוקת ביניהם, וכמו שאירע ליעקב שנשטם מעשו על הברכה אשר ברכו אביו, לכן הקדים והזהירם על המחלוקת, ואמר, האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, היינו שברכותי הם מעין העתיד לבוא לכל אחד מכם לאחר זמן, וכמו שפירש"י להלן (מ"ט, כ"ח) איש אשר כברכתו ברך אותם: "ברכה העתידה לבוא על כל אחד ואחד", וזה שאמר הקבצו ושמעו "בני יעקב" ושמעו אל "ישראל אביכם", היינו שאמנם אתם כולכם בני ולכולכם אני אביכם בשות, א"כ אל תחשדוני שאני מבכר ומוקיר לאחד מכם על השני, אלא שכל

הברכות הם לפי החזיון שאני חוזה מה שיהי ויארע עמכם באחרית הימים, ואין כאן מקום לקנאה ומחלוקת. ולכן כפל ושמעו, ושמעו, היינו שישמו לב וישו אחז קשבת לדבריו הנאמרים ברוח הקודש אשר יש בהם שהמועט מחזיק את המרובה, כמו לדוגמא שברכת בנימין אמר בקצרה מאד, בנימין זאב יטרף בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל, שלכאורה היא ברכה מועטת לגבי יהודה שברכו לגור אריה וכלביא וכו'. וכן ליוסף הרבה ברכות ברבוי, אולם לפי האמת כלול בברכתו של בנימין כל הכבוד ויקר והאשר האמת, שלפי תרגומו הוא על בנין בית המקדש שיהי בחלקו השראת השכינה והקרבת הקרבנות, שהן המעלות היחוד עליונות שאין למעלה מהן, ובכן לא יתחשבו עם הדברים שישמעו כפי פשוטן לרב או מעט, אלא יתנו דעתם להבינם בעומקם ורמיותם על העתיד, וכל דבור ודבור הוא מקור הברכה ומעיין נובע לכל או"א כפי שרשו למעלה, וכפי העתיד לבוא עליו, ואין כאן מקום לקנאה ומחלוקת על ענין הברכות.

פחו כמים (מט, ד). וברש"י: הפחו והבהלה אשר מיתרת להראות כעסך כמים הללו הממהרים למרוצתם. הנה נתנה לנו התורה ציור על מדת הפחוחות והבהלה, דבר שלא מצוי כל כך בתורה, והנה זה ציור תורני, התורה העמידה לפנינו מציאות המים לציור, לידע ולהודע מה זאת מהירות הבהלה, ומהו להתבונן ולהשכיל פחיתות המדה ומרירות אחריתה. הרי על האדם ללמוד ולהשכיל כחות המדות לכל פרטיהן, ובכן הורתה לו התורה לצייר לפניו חמת מים, שממנה תמיד ילמוד ויתבונן איך שבתנועה הכי קלה, בויו כל דהו, ריצה ובלבול ללא כל מעצור להם, ואז יסתכל על עצמו איך שברוח קלה אובד מעמד הוא, איך שהוא תמיד מתהפך מרגע לרגע, והשקט לא יוכל, על זה הוא אשר העמידה לנו התורה ציור, לחייב אותנו לנקוט ולצייר לפנינו תמיד שלא יהיה האדם "מים", אלא כ"עופרת", אל תבחל על מעשיך.

8
כ"י ירוסלם
מ"א ע"א

כי אם בשובה ובחנה. (כ) השבתם עלי רעה. ונעברתם זה מוכח דלא כדעת המעשרים המיחסים עביתם יוסף לחסיו, דאי כדצריהם היה לו ליוסף להזכיר לשון עשיה הטובל על העשה הטובה, כי מדרך הכתובים לומר עשיה עם ונחשבה, כמו (ירמיה כ"ו) אשר חנני מושב לעשות (שם ל"ג) ואמר (שם י"ח) חשבתו לעשות לו (ובנחמיה ו') מושבים לעשות לי רעה, והיה לו לומר גם כאן חשבתם לעשות לי רעה, ומלגל אביב רק לשון נחשבה יורה צדיק שחמים לא מוכריו, רק המדינים הם מוכריו והעלויים מן הסוד והם מוכריו לישמעאלים, ונאמר יסודה לנו ונמכרונו לא ילא מומנו מן הכח אל הפועל, רק המדינים שקדונו לנו אל הסוד קדם בוא לישמעאלים הם מוכריו צלתי ידיעת החמים, ונאמר יוסף נכרתם אותי אינו פעל נעש רק פעל מוכר כמנזח שם - והב"א (נפ' ויגש) המעורר, להפניא, ה' החמים היו לאדם לעונם גדול, כי ונה שנושך הטוב נמנעיהם לא יילם מעיו, ועכ"פ היה להם לענות נפשם צנוס צכי על פשעם, והם היו חמים רעומים ראשי שצטו ישראל, ואיך צא הספור הזה המנוסה צמורה מצלי שזכור שהחיים עליו הסיי. ע"ש שהאריך, תנייפתו גדולה נאלד אם תיפתם המדינה אל החמים נעלם, חננס לפי הנזכר שהחמים לא שלמו ידם צמועל המדינה, ונהסס היתה נכסה שלא יאונה חון לדיקים כמותם, והמדינה נעשה מן המדינים צלתי ידיעת החמים, וגם נחשבתם למכרו היתה לפי דעתם לטובתו שפחדו ונכנסת מלונותיו שמהרהר כל היום להסתגל על חסיו, לכן הסכימו למכרו צידי חמים ונהכנעו תחת יד המושל עליו כיניע את נצנו וישפל רוח נקדנו על יתגאה עור. גם נאמרו לנו ונהכנעו לא היה רק להפחידו חיות מות, לא לשפוך דם נקי למנזח צריתכלו אותו, הנה על כל אלה נשתלמו החמים מדה כנגד מדה, גם עליהם נפסס חיות מות כאשר נפסדו להיות מרגלים אשר לניעוסי המדינות חמת דתם למות. ונחשבתם למכרו צידי חמים להיות עבד לנו, שז גמולם על ראשם צדכר הנביע עד שנכנעו לאמר ואנחנו כהיה נלדוני לעצדים. ויסודה ראש המדצרים למכרו ושכל את חסיו, אל עליו פרי מעלליו להוליד שני צני מות

9

היניע
ויקרא

4